

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
9 Octombře st. v.
21 Octombře st. n.

Eső in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utoza nr. 395.

Nr. 41.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Singurătatea.

(După Lamartine.)

Adesea stând pe munte, când sôrele sfinșese,
Sub umbra ce trimite stejarul gârbovit,
Eu plimb a mea privire prin lunca ce 'nfloresce,
Ș-a căreia tablouri se schimb necontentit.

Ici fluviul murmură prin spumele-i albinde
Și pțere ca un șerpe in depărtat obscur;
Er lacul mai la vale cu apele-i dorminde,
Lucește 'n flori de stele, născute din azur.

Pe crestele muntôse, cu arbori coronate,
Crepusul aruncă un vël inflăcărât,
Èr carul de 'ntuneric cu umbre necurate,
Se 'nalță, — și albesce pe cerul deșteptat.

Din goticile turnuri, se-aude, lace érá,
Un imn de rugăciune, prin aer fredonând,
Se-opresce călătorul, și clopotul de țără
L'al țilei dulce sgomot resonă, lung vibrând.

L'aceste dulci tablouri mi-e inima tăcută,
Nu simte nici plăcere, nu 'ncercă nici transport;
Privesc atunci pământul prin mintea mea pierdută,
Dar sôrele vieții e stins pentru cel mo t.

Din culme 'ntr'altă culme in van imi duc privirea,
Din lume 'ntr'altă lume, din zori până 'n sfințit;
Mësor imensitatea cu ochii, cu gândirea,
Și-mi dic: „In nici o parte nu pot fi fericit!“

Ce pot găsi 'ntr'aceste palate séu căscióre,
Din care pentru mine plăcerea a sburat?
Păduri, vâlcele, riuri, deșerte 'ncântătoare,
Un lucru ve lipsesce și totul e 'ntristat!

Incêpă séu sfișescă al țilei curs, — ce-mi pasă!...
Indiferent me află 'apus și rêsărit,
Și fie ți séu nôple, acelaș dor m'apasă!
Èr sôrele imi pare un spectru inegrit!

Și d'aș puté vre-odată sê-l urmăresc in cale,
Deșerte pretutindeni și golul aș vedé;
Dar nu doresc nimica din lucrurile sale,
Nimic nu am a cerc naturei, mumă rea.

Dar pôte că dincolo de vastele-i hotare,
Locaș in care arde un sôre-adevêrat,
Lăsând in astă lume un corp fără suflare,
Aș regăsi acolo aceea ce-am visat!

M'aș imbêtă de vieță din dulcele isvóre,
Aș regăsi acolo speranță și amor,
Și idealul bine al unei vieți ușore.
Ce nu există-aicea, in cercul muritor

Ah! Cum nu pot pe carul zimbindeii aurore,
Vieță-a vieții mele, la tine sê m'avênt!
De ce, intr'ast esiliu, sê pierd atâtea ore?...
Din mine nu-i nimica comun cu-acest pământ!

Când frunzele se scutur' in tómnă ne 'mblândită
Și 'n vâi sânt spulberate d'al serei vânt geros,
Și eu sânt tot asemeni ca frunza 'ngălbenită,
Răpescă-me de-asemeni un crivêț viforos!

Th. M. Stoenescu.

Mórtea lui Miron Costin.

(Incheiere.)

Cantemir-Vodă, după obiceiu al acelor domnii, peste
șee țile voi sê trimită ca sol la Brancovan pe ginerele
seu Lupul Hatman și a poruncit acestuia sê ia cu sine
și câțva fii nobili de boeri, intre cari eră și unul din-
tre conjurații complotului, George, fratele lui Mitru cu
numele... * Acêsta a făcut-o pentru că sciea, că con-
jurații căutau ocasiunea de a scrie ceva lui Brancovan,
ceea ce nu le eră ușor a o face fără sê se espue la
periclu ca scrisorile sê fie prinse; acum in sê ocasiunea
li s'ar presintă și când vor vedé, că un tovarăș al
lor are sê mêrgă ca sol in Țera românescă, este peste
putință ca ei sê nu dea acestuia séu scrisori séu in-
strucțiuni prin vorbă. Apoi la întorcere voiă Cantemir
sê esamineze pe acest sol despre ceea ce a făcut in
Țera românescă; ceea ce s'a și făcut.

Acei ômeni blăstemați, vedënd că George face parte
din acea solie, au cređut că au găsit cea mai bună oca-
siune și-au dat scrisori nu numai cătră Brancovan, dar
și cătră alți boeri din Țera românescă și mai cu semă
cătră Constantin Stolnicul Cantacuzen; totuși nimica nu
scriu in ele rêu séu clar, ci numai in figuri și alusiuni,

* Locul este obscur in textul defectuos.

tôte celelalte le lasă ca George să le spue prin viu graiu. Cantemir-Vodă poruncesce solului seu ca să pue câțiva ômeni de incredere cari să ție urmele lui George, după sosirea acestuia la Bucuresci, și să afle la care boerva intră și cât va petrece la densusul.

După acestea când Lupul Bogdan a sosit in Bucuresci, a fost dus cu mare pompă la Vodă și și-a făcut datoria de sol; a fost primit prietinesce și tractat cu politeță; ér după șese zile a luat concediu. George însă, solul conjurațiilor, și-a indeplinit și el periculôsa și réua lui misiune cu bărbăție și s'a întors împreună cu solul, dar urmarea n'a fost norocôsa pentru densusul.

După ce solul s'a întors, a spus Domnului seu tot ce a observat asupra lui George. Atunci Vodă poruncesce lui Miron și fratelui seu să se gătescă de nuntă, căci postul Pașcilor eră aprôpe de Crăciun. Ei cer voie să se ducă la satele lor, dar in faptă ca să-și gătescă armele și celelalte trebuinciôse pentru fapta ce-și propuseră.

Multă vreme a stat Vodă la indoielă: să-i lase ôre până la nuntă, când vor veni cu armele ascunse la curte, ori să-i prindă mai înainte; s'a hotărît totuși in urmă, că este mai bine să-i prindă înainte, fiind că erau mai mulți și erau imprăsciați pe la satele lor, decât la nuntă, ca nu cumva printre păhare și arme să se întemple ceva pe neașteptate.

Astfel Miron s'a dus acasă și pe fiul seu mai mare, Nicolae, l'a trimis secretar la Constantinopol. Pe când Velicicu voiă să plece la țeră, Vodă i-a poruncit să remăie la Iași până a treia di. Pe Vasilie, fiul lui Gavrilică, care eră mare Vornic de țera de jos, l'a pus să descurce niște afaceri incurcate de ale acelei țeri. După ce așa și-a întocmit lucrurile, într'o nôpte inaintea cinei Vodă s'a dus la fiul seu Dimitrie și i-a dis: „Dacă eu la măsă te voiu întrebă pentru ce n'a remas nici un boer să cine cu noi și mai cu sémă cumnatu-to Lupul, căruia chiar eu i-am poruncit să remăie, tu să-mi răspunđi: „Pentru acea n'ar remas nici unul, pentru că sânt poftiți la cină și după cină la joc de cărți de Stefan marele Comis“.

Ăncă de cu di trimisese vorbă lui Lupu ca, luând cu sine pe George, să-l ducă la cină la Stefan și când va fi chemat, să-l aducă la curte.

După cină Vodă dice lui Dimitrie: „Fiule, pentru ce nu-i nici un boer cu noi la măsă?“ Dimitrie a răspuns după cum a fost învățat; atunci Vodă ca supêrat, dar glumind, a poruncit să se scrîe o poruncă „ca pe toți câți se vor găsi in casa lui Stefan Cerchisli, ori la cină ori la joc de cărți, îndată să-i aducă la sine și să iea dela fie-care câte doi galbeni drept pedepsă“.

Cu acest ordin a trimis pe marele Postelnic (căci casa lui Stefan eră aprôpe de curtea domnescă), și pe toți i află jocând cărți; i salută și le arată porunca domnescă, pe care cetind-o: „Să mergem, fraților, — a dis Lupul, — cineva ne-a tradat pe noi că jucăm cărți aici și am lăsat pe Vodă singur la cina de astă séră“, și îndată dă el mai întîiu Postelnicului de ce galbeni de pedepsă, ér pentru ceialalți stă el bun până dimineța. Așa pe toți câți i-a găsit, Stolnicul i-a adus la palat.

Intr'acest timp Vodă ordonă ca garda lui personală să închidă porțile și să stea gata cu arcurile și poruncesce păzitorilor să nu lase pe nimeni nici să ese nici să intre. După această dă poruncă să intre boerii jucători de cărți; mai întîiu intră Lupul, apoi Stefan; George a remas într'altă odaie. Când au intrat cei doi, Vodă ca supêrat incepe pe ei: „Și pentru ce ai făcut asta, Lupule, pentru ce nu te-ai supus poruncei mele când am dis să remăi la măsă cu mine?“ Lupul dice că a greșit și se rógă de Vodă să-l ierte. Lui Stefan i dice:

„Tu nu numai că ești in favorurile mele și bine ai știut că eu nici nu-mi petrec la măsă cu lăutari, nici nu me mulțămesc cu mese întinse și cu beuturi; pe lângă acea sânt acum doi-spre-dece ani decând sânt vèdov și petrec in această domnie o vieță aprôpe solitară, nici n'am pentru ce să-mi petrec in odaie mai cu sémă in aceste lungi nôpți de érnă; bine știi așa dară, că eu după măsă n'am altă petrecere afară de a vorbi cu tine și cu acesta (arêtând pe fiul sei Dimitrie), care până la doue-spre-dece vré câte odată să-mi povestescă istoriile celor vechi și câte odată imi traduce cărțile sfinte din limba slavonă in a noastră seu imi reciteză pré plăcutile cuvântări ale pré fericitului Chrisostom. Pentru ce ați făcut asta? voue v'am poruncit să dați Stolnicului fie-care câte doi galbeni ca pedepsă. Să-mi spuneti și cine a mai fost cu voi la lupta cărților?“

Ei spun, că a mai fost numai George Apostol (acesta luase de nevastă pe sora Lupului Halman, dar ea a murit înainte cu câțiva ani fără copii). „Dar el unde-i?“ — întrebă Vodă. — „E aici, răspund ei, in sala cea mare“. „Să între și el“, — dice Vodă. Intrând și George, Vodă poruncesce să gătescă măsă, căci nu eră încă sfârșită, și ei să stea la măsă. După o mică întârziere cu cina, ei es in salonul cel mare, ca — după obicei — să salute pe Vodă și așteptă acolo îndatinata cafea.

Intr'acea Vodă dice lui Dimitrie ca cu porunci scrise să trimită pe capul străjuitorilor cu o trupă de Seghani ca să prindă pe Vasilie, fiul lui Gavrilică și pe Velicicu fratele lui Miron.

După acesta, poruncesce ca George să se ducă in odaie la el, și așa i-a vorbit: „George, bine ai știut ce cinste aveai inaintea mea, și nu numai pe tine, dar și pe toți ceialalți i aveam in dragoste, ca și când ar fi fii mei; dar acum care a fost cauza unei înrețări și blăstemății atât de mari, încât ați făcut conspirațiune asupra capului meu și alor mei și fără témă de Dumnezeu nici frică de ômeni, ca niște ômei rei, v'ati cugețat să me omoriți pe mine, tatăl vostru? Dar decă acumă imi vei spune tot adevêrul, fără torturele cari te așteptă, pe vieța fiului meu pe care il veđi încă lângă mine îi voiu dărui vieța și-ți voiu iertă crima; pe lângă acea să nu întârđii a-mi arêtă adevêrul asupra soției ce ai avut cătră Munteni, cu care ai fost însărcinat de cătră tovarășii tei, căci decă voiu află adevêrul dela alții, tu viu nu vei scăpă“.

Când George a auđit vorbele lui Vodă, l'a cuprins o așa mare frică, încât a perdut puterea de a grăi și i s'a incurcat mintea, întreg a devenit paraltic: nu putea nici să vorbescă, nici să se mișce; in fine a erupt cu aceste cuvinte: „Pré Milostive Dómne! Fiind că vèd, că îndurarea Măriei tale cu mult întrece blăstemățile și crimele mele și spui că me vei iertă de nevrednica de iertare a mea greșelă, cu nemărginita bunătate a Măriei tale îți voiu descoperi tot adevêrul și îți voiu arêtă cu deamêruntul tôte planurile și scopurile nôstre cele blăstemate“.

Mai întîiu spune tôte cele ce se făcură și jurară la nunta lui Velicicu, precum le spusese mai înainte Cefescul; apoi povestesc cum a fost învățat de Miron, de Velicicu, de Vasilie și de ceialalți tovarăși, ca să spue lui Constantin Stolnicul Cantacuzen și printr'ensul lui Brancovan, că dênșii sânt gata, că vor merge inarmați la ospêțul nunții ce este a se serbă cam pe la Crăciun și că chiar pe acea măsă vor ucide pe Vodă, pe fiul seu, pe ginerele seu Lupul, pe George Protovesțianul, pe Alesandru Postelnicul, pe Panaiot și pe alți sfetnici ai lui Vodă. Apoi se vor duce in țera românescă la Brancovan și de acolo vor merge la Portă, unde eu scrisori false, cu minciuni și cu mărturii vor invinui pe cei morți că ei au voit să inchine Domnia

Moldovei regelui Poloniei și să se despartă de curtea Sultanului, dar dênșii — boerii din complot — cu toții s'au rădicat asupra desertorilor și cu reu au prăpădit pe cei rei. La acestea Brancovan le-ar răspuns, că decât dênșii vor îndeplini aceste fapte, el va cheltui la curtea turcească și până la o mie de pungi și prin acesta nu numai, că-i va spêla pe ei de acesta faptă, dar va face și pe Velicicu Domn. După ce a spus aceste cu mare glas, Vodă i-a poruncit ca să scrie cu mâna lui tôte câte le-a spus, și dându-i-se hârtie, scrie tôte cu mâna tremurătoare și arată numele capilor complotului, adecă pe Miron, pe Vasilie, pe Ioan fiul lui Miron (dicea că Nicolae și Petrașcu nu scieau nimica despre acesta), pe Lupul fratele lui Vasilie (dicea că doi frați ai lui, Costache și Solomon, nu erau între tovarășii complotului), pe Antioch Jova, pe Constantin Razu care ținea de soție pe sora lui Vasilie, și pe Pavel Bujorean; mai adăugea pe lângă acestia rude și prietini de ai ffe-căruia dintre dênșii, dar ômeni de nici o însemnătate.

Luând acesta scrisore, a poruncit ca pe George să-l ducă și să-l păzescă într'o odaie mai depărtată; dice se între apoi Vasilie al lui Gavriliță și Vodă i poruncesce să cetescă cele scrise de George; cetindu-le, a cădut la pământ și a dis: „Pré milostive Dómne, eu sânt un nou Juda, vênđătorul lui Christos și al Domnului meu, decât Juda are iertare, iertat sê fiu și eu, decât nu, nu”. Vodă îl muștră aspru cu vorba, i spune însă, că nici dênșul nu-l va omori, nici nu va da poruncă altora să o facă, pentru prietenia ce avuse cu Gavriliță, tatăl lui Vasilie.

Intră după dênșul Velicicu, cetesce și el cele scrise, dar la întrebarea lui Vodă, decât înțelege cele scrise și decât cunoșce de a cui mână sânt scrise, dice cu voce cutesătoare: „Me mir, Măria Ta, cum vrei să aud și să scii astfel de copilării, pe când eu credeam că a cădut vr'o nenorocire peste țeră, că au intrat Tătarii ori Turcii în țera și pentru aceea ne chiami la mieđul nopții; de altmintea despre ceea ce se cetesce aici sau despre cine le-a scris, eu nu înțeleg nimica, nici nu am vr'o scire?” Vodă repetă și-i dice să cetescă de nou mai bine și cu mai multă băgare de sêmă, și pôte din a doua cetire va înțelege. Velicicu, auzind aceste vorbe, s'a supêrat și a trântit hârtia pe mesă, dicend că el nu pôte dice că scie ceea ce nu scie, chiar decât Vodă i-ar porunci. Atunci Domnul a luat sceptrul, care e datina să stea pe mesă, și cu mâna lui i-a dat câteva lovituri (nici nu se cuvina ca boerii de frunte să fie loviți de altul afară de Vodă), apoi a poruncit să-l ducă în arest; pe când eșia, cu tôte că a fost lovit reu, cu fața veselă a dis cătră cei de față: „Credeam că Vodă me va întrebă despre vr'o trebă mare, dar n'am auzit decât niște copilării și niște minciuni copilăresci, și fôrte me mir cum un om atât de serios și un Domn așa înțelept a putut să asculte aceste nimicuri!”

Pe când îl duceau spre temniță și-a lăsat curagiul cel neadevêrat și a dis slujitorilor că are să spue ceva lui Vodă; spuid slujitorii Domnului, acesta a trimis la el pe Stefan marele comis, ca lui să-i spue ce are de spus. Velicicu nu spuse nimic alta, decât blăstêmă și injură pe Brancovan Vodă și pe fratele seu Miron, dicend că ei sânt pricina morții lui și a nenorocirii întregii lui familii; pe lângă acestea rógă pe Vodă să fie cu îndurare cătră nevêsta lui, să nu-i iea tôte averile, pentru că are multe datorii făcute pentru cheltuelile nunții ce eră să se facă, și să nu lase să se îngreueze datorile pe capul ei. Pentru viața sa nici nu pôte și nici nu trebuie să se rógue, pentru că se simte pedepsit de drêpta judecată a lui Dumneđeu; pe când destul i eră că ocupă al treile loc între boerii țerii și că-și cășgase înaintea lui Vodă mai multă onóre și autoritate decât alții, și cu tôte acestea a voit să restôrne chiar

pe Domnul seu din scaun și să rădice mâna asupra capului celui uns de Dumneđeu.

După ce acești doi au fost puși în închisóre și Ioan fiul cel mai mare a lui Miron a fost dat în pază la casa marelui Vistiernic, trimite Vodă un căpitan cu o cêtă de ostași la Miron, care — cum am spus — plecase cu trei zile înainte la țeră; și tot așa a trimis alți ostași pe la toți ceilalți conjurați pe cari i-au numit cei prinși. Dar s'a întêmplat, că chiar în acea nôpte, în care ostașii încungiuraseră casa lui Vasilie fiul lui Gavriliță și voiau să-l ducă la Vodă, un slujbaș al lui Lupul, fratele lui Vasilie, și fiul lui Gavriliță a fost trimis de acesta cu o scrisore la frate-so și când s'a apropiat de casa lui Vasilie a vêđut că casa e încungiurată de ostași și a auzit sgomot de mai mulți ostași în curte; el dela pôrtă prinde fuga îndêret prin întunec și spune lui Lupul, că a vêđut cu ochii lui că ostașii au intrat în casa frate-so Vasilie și că a auzit mare sgomot în lăuntru; dar n'a putut să audă dela nime pentru ce s'a făcut acesta, nici n'a cutesat să mai remăie pe acolo. Lupul auzind cele spuse de slugă, a înțeles îndată că Vodă a descoperit intrigele și comploturile lui și de aceea a poruncit ca să prindă pe Vasilie în acea nôpte. El nu mai perde vreme, ci vestesce pe cățiva consoți și chiar în acea nôpte scapă toți în Țera românească la Brancovan protectorul lui, lăsându-și aci femeile și copiii. Când trimișii Domnului au ajuns la casele acestora, află că ei au plecat înainte de a se face ziua: în acest mod ei au scăpat de astă dată, dar mai mare reu i așteptă, precum se va vedé mai jos.

Nicolae fiul lui Miron plecase — cum am spus — la Constantinopol, dar din ordinul tată-seu a întârziat mai mult într'un loc, cu tôte că nu sciea nimic despre lucru; Pau aflat la Bârlad și l'au adus și pe el la Iași.

Ostașii cari au fost trimiși la Miron, când sosesc la casa lui, vêd cu mirare un alt mister Dumneđeesc și o drêptă pedepsă. Ostașii aveau poruncă ca îndată ce-l vor prinde, să-l aducă fără cea mai mică întârziere la Iași; pe de altă parte vêd pe soția lui Miron mórta din nôptea precedentă întinsă pe mesă, cum e datina Moldovenilor, și lângă dênșea o mulțime de preoți din satele vecine. În porunca domnească nimica nu eră scris lui Miron, decât că îndată ce o va vedé, în fuga cailor să vie la Iași. Miron muștră pe ostașii cari se grăbiau, dicend-le că cum se pôte ca să-și lase soția neingropată și să mêrgă chiar atunci la Vodă? Trimite însă la Vodă pe fiul seu Petrașcu, care — cum am spus — eră lo-godit cu Domnița Elisabeta, și pe care îl luase cu sine la sat; scrie Miron lui Vodă despre nenorocirea ce i s'a întêmplat, adecă mórtea soției sale atât de neașteptată, și că n'a putut să plece îndată după cum spunea porunca. Pe de altă parte, sciindu-se incurcat, pe lângă fiul seu trimite la Iași un om de încredere cu trei cai de schimb, și-i spune că, decât va auzi că niște boeri sânt închiși seu au fugit, să-l însciințeze cât mai îngrabă. Ostașii muiați de lacrămile lui Miron, se aședă în streje ascunse în giurul casei, și-l păzesc cu tãrie ca să nu fugă.

În nôptea a doua, pe la trei ôre din nôpte, Vodă poruncesce ca să se taie capul lui Velicicu înaintea porții palatului, să-i arunce trupul în piață și să-l acopere cu hamele lui. Petrașcu, fiul lui Miron și nepotul lui Velicicu, venind tótă nôptea în fuga calului, a sosit la Iași înainte de revêrsatul zorilor; și cum mergea de-a dreptul la palatul domnesc (căci eră mare camerariu Postelnic și lui trebuie să i se deschidă pôrtă la ori ce oră din nôpte), vede un mort dinaintea porții lângă o fântână; se dă jos de pe cal, dar fiind că nu putea distinge cine-i mortul, din cauza întunecului (căci nu se revêrsase încă de ziua), pipăe hainele și vede că

sunt de mătășă și că erau noue și nu ordinare. Dar sluga lui Miron, pe care l'a trimis stăpânul seu ca să sciricescă starea lucrurilor, cum am spus, pipăind cu mai multă băgare de seamă și cum tocmai incepea a se lumina, a zis : „Acesta este unchiul teu Velicicu, ce stai ?” Petrașcu, om tiner și môle de înimă, se sperie și nesciind încâtro se întorče, cere dela străjuitori să-i se deschidă porța, căci el este marele Postelnic ; străjuitorii deschid și el merge drept la fiul lui Vodă și plângând, spune că a vedut o minune ingrozitoare și neașteptată, — anume pe unchiul seu Velicicu mort in piață inaintea porții palatului. Dimitrie Vodă respunde, că densus nici scie nici înțelege cea ce-i spune, dar că indată ce se va face ziua și se va deșteptă tatăl seu, va căuți să afle mai bine ce este.

Sluga lui Miron, după ce a vedut pe fratele stăpânului seu mort, se întorče acasă ; dar când vrea să intre la Miron, îl prind ostașii cari păziau casa și-l întrebă de unde vine și unde a fost ? Diceau, că l'au vedut ieri umblând prin curtea lui Miron și pregătind cele trebuincioșe pentru ingropăciune. Sluga mai înteu dice, că n'a fost nicăiri, dar apoi spune că a fost trimis ca să adune pe popii de prin satele vecine ; in sfârșit, după câteva bătăi, mărturisese adevărul, că adevăc a fost trimis de Miron la Iași cu fiul seu și că acolo a vedut pe Velicicu mort inaintea porții, și că acum s'a întors ca să spue acestea stăpânului seu.

Miron nu-și ingropase încă soția și sosesc alte porunci trimise de Vodă prin Macri Postelnicul ; in acele poruncăi ostașilor, ca ori unde i-ar găsi porunca domnescă, chiar in acel loc să taie capul lui Miron și ca să vedă să lase pe Miron să-și potă face ceea ce va cere pentru sufletul seu, precum să se spovedescă, să-și dică rugăciunile și să se împărtășescă.

Când Miron vede o așa poruncă, înțelege că nu mai este loc și privilegiu pentru violențele lui : se spovedește, ascultă rugăciunile și se împărtășește cu si-a cuminecătura, apoi cere dela ostași penă și hârtie ca să scrie trei ori patru cuvinte lui Vodă. Dându-i-se acestea, așa scrie cătră Domn : „Pré milostive și indelung răbdătoare Dómne ! Cunosc că in această din urmă amărăciune a acestei vieți nu sunt pus prin porunca Măriei tale, ci prin drépta judecată a lui Dumnezeu ; de aceea fiind că iertarea vieții nu o pot câștigă și nici nu sunt vrednic, me rog să te induri de păcatul sufletului meu, căci de mult păcătuiam in potriva Măriei tale, și să nu ceri pedepsă pentru păcatul meu in vécul viitor, inaintea Dumnezeescii judecăți, căci decă o vei cere, eu voi peri și cu trupul și cu sufletul. Să scii, că Petrașcu și ceialalți fii ai mei nu sciu nimic de acest complot, și să ai îndurare spre ei ca spre niște nevinovați”. Apoi tăindu-se capul lui Miron, a fost ingropat in același mormânt cu soția sa.

Trupul lui Velicicu a treia zi a fost dat soției lui, ca să-l îngrope.

Și așa a fost sfârșitul acestor doi frați, a căror inreutățire a răbdat'o Domnul țării cu indelungă răbdarea sa in timp de șese ani de zile, ér ei au abusat de bunetatea lui in tot atâția ani.

Lupul lui Gavrița, Antioch Jora, Pavel Bujoreanul, dimpreună cu alți boeri de mai puțină insemnătate au scăpat la Brancovean Domnul Țării românesci, și el i indemnă să-și ție curagiul, căci va face ca viața lui Cantemir și a sfetnicilor sei să resplătescă mórtea lui Miron și a lui Velicicu.

I. Bian.

Ursul și vulpea.

— Ce faci, cumetră ? — Ce-ai scos din baltă ?

Pe Vulpe 'ntrebă, Ursu ce-i domn

Peste pădure.

— Am prins un somn ;

Dragă cumetre, — și tot se saltă,

Să-l țiu nu pot.

— Ei, ce minune ! ... L'ai prins ! ... Cu cine ?

— Cu al meu hot !

— Ți-ai mânjit botul ? Nu fac ca tine

Eu, și-mi bag cода să pescuiesc ;

Botu-mi e nobil, nu mi-l mânjesc.

Pe-atuncea ursul o cода lungă avea să scii,

De nu me credeți, atunci citiți :

Darwin in cartea-i nu ne arată,

C'ori ce ființă a fost codată !

Ursul cum dice, cода și-o bagă

Și-o simte strinsă, și când se tragă,

Un pesce gróznic i-o tot sgâlțesce,

Se luptă ursul, se opintesce,

Nagoda însă răgaz nu-i lasă,

In cода-i dinți mereu și-apasă.

D'odată ursul c'un răget, saltă

Și fără cода sare din baltă.

Ér vulpea-i dise : Tu, Ți-ai călat ;

Dar óre cода ce ți-a stricat ! ?

Așa și 'n lume când se tot bat

Capii 'ntre densii, códele o pat.

Mircea Dimitriad.

Despre importanța studiului botanic.*

Influința vegetațiunilor asupra dezvoltării vieții animalece și asupra dezvoltării civilizațiunii omenesci.

I.

Onorată adunare generală !

Trăim in un véc carele se numesce al luminei și al sciinței, trăim in vécul in care popórele nu se mai pot cuceri cu arma fisică, ci numai prin armele culturale, nu-și pot fortifică și asecură viitoriul decât prin lumină și sciință.

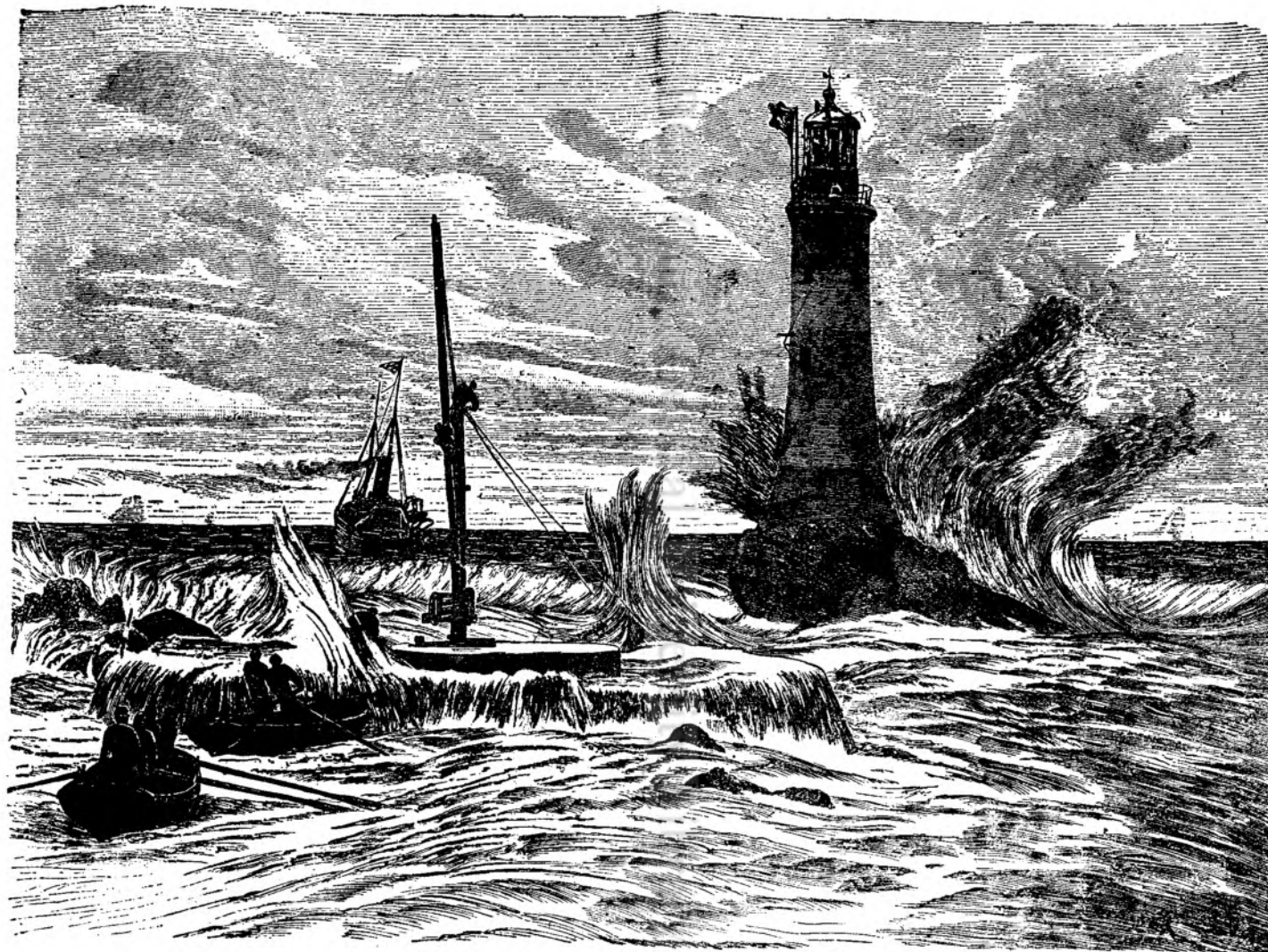
De aceea întâlnim astăzi pe toate popórele progresând pe aceste căi, le întâlnim emulând in lupta pentru cultură și sciință, care luptă in adevăr este cea mai nobilă și cea mai onestă dintre toate luptele omenesci.

Poporul românesc încă trebuie să participe la această luptă, cu totă demnitatea are să-și incordeze toate puterile și să se inroleze sub drapelul ce pórta in scripțiunea : „Lumină și sciință”.

Dară ce dic ? Poporul românesc a făcut deja mai pe toate terenurile sciințifice bune începuturi și progrese, afară de disciplinele apartinetóre sciințelor fisico-naturale. Pe terenul acestor discipline, după a mea cunoscință și convingere sântem, să mărturisim adevărul curat și franc, numai niște modesti incepători.

Ne lipsesc studiile și cărțile de specialitate, ne lipsesc museele și tot felul de colecțiuni sciințifice, dar cu deosebire ne lipsesc colecțiunile archeologice și antropologice din patria noastră, cu ajutorul cărora singur nu-

* S'a celit in adunarea generală dn estimp a Asociațiunii transilvane, la Brașov, in ședința din 1 sept. st. n.

Far vechiu și far nou.

mai se pot resfrânge încercările reuvoitorilor nostri cari se silesc a ne contesta originea, a ne deduce dela Sciți, dela Traci, dela Bessi și dela alte popore perite de mult, disputându-ne ori ce urmă de descendență dela ginta latină.

Ca să nu rămânem înapoi nici pe terenul disciplinelor științelor naturale, generațiunea prezintă și generațiunile viitoare au îndatorirea sacră să se apuce de muncă, de studiu serios, au să adune tot felul de colecțiuni științifice, au să exploreze toate unghiurile patriei noastre din toate punctele de vedere, cu un cuvânt au îndatorirea de a face ca știința românească să înflorească și să progreseze și pe aceste terenuri și prin aceasta să se înalțe numele nămolului nostru cu mândrie și demnitate.

Pentru a da indemn și incurajare generațiunii prezente și în specie tinerimei române studioase ca să se apuce cu toată diligența și cu toată seriozitatea de cultivarea acestor discipline și pentru a le deșteptă dragoste față de aceste frumoase și importante științe, mi-am luat voie ca să tragez astăzi înaintea dvăstre despre: *importanța studiului botanic*, carele pentru noi Români are o deosebită însemnătate. Are importanță din punct de vedere curat științific, dară în deosebi pentru că poporul românesc în partea predominantă se ocupă numai cu agricultură.

Nu știu dacă voi reuși să-mi realizez intențiunea, dară, et voluisse sat*.

Deci ve rog, domnelor și domnilor! să binevoiți a me onora cu atențiunea și bunăvoința dvăstre pa-ciință.

II.

Aruncând o privire fugitivă asupra istoriei botanice dela început și până astăzi, se constată cumcă de și folosirea de plante în diferite rami ai vieții practice se datază deodată cu cei de întei rami ai culturii omenești, știința botanică ca atare abia numai în seclii mai noi a putut lua un sbor mai însemnat și numai în timpul din urmă s'a redicat la trépta ce i se compete conform importanței sale.

Cel dintéiu indemn ce a făcut pe ómeni să studieze mai deaproape plantele, a fost dictat de lipsa de a le cunoște mai de aproape atunci când voiau să le recolteze pentru a le folosi parte ca plante medicinale, parte ca plante de alimentațiune, parte ca plante de industrie etc. Înse aceste studii au fost foarte primitive. Ca știință, botanica a fost în anticitate foarte puțin cultivată.

Aristoteles a fost cel dintéi carele a scris ceva despre botanică, dar scrierile lui s'au pierdut.

Scrierile lui Teophrast (300 a. Chr.) și ale lui Plinius (79 d. Ch.) au puțină însemnătate.

Cel mai însemnat botanist din anticitate a fost Dioscorides carele a trăit pe timpul lui Nerone și carele a descris în opul seu „Materia medica“ 600 de plante medicinale.*

Cu Dioscorides se sfârșese toată încercarea de a cultivă știința botanică.

Un întunec mare întimpinăm de acf în colo pe tot timpul propagării și fortificării creștinătății. Precum filosofia lui Aristoteles devenise autoritate pe terenul filosofic până în sută XVI până la epoca lui Baco și Cartesius, în care perioadă nu cutează nime să facă altceva decât să comenteze această filosofie, așa s'a întâmplat și cu botanica. Dioscorides devenise autoritate și ca atare a ramas până în sută XVI, în care perioadă toată știința botanică era redusă la câteva comentarii.

Otto Braunfels (1537) a fost cel dintéi carele a început a lucră pe terenul botanic de sine ca emancipat de autoritatea lui Dioscorides.

Pe la începutul sutei a XVII erau adunate, grație muncii neobosite a o mulțime de botanisti, la 5500 speții de plante. Înmulțindu-se speciile de plante în așa măsură s'a născut deodată și trebuința de-a le ordina în un sistem mai ușor. Cea dintéi încercare în această privință a făcut-o Lobelius (1570).

Andrieu Casalpinius (1583) încercă a face o clasificatiune pe basa caracterelor dela fructe și dela seminturi. Prin descoperirea Americii și-a drumului la India s'a dat ocaziunea de a se înmulți materialul, a se arangia călătorii și expediții botanice.

Cu începutul seclului al XVII știința botanică intră în o epocă nouă. Pe acest timp s'a inventat microscopiul, acesta s'a pus în serviciul tuturor științelor naturale și în speție s'a aplicat prin Malpighi, Nehem Grew și Leewenhock la studiul anatomiei plantelor, care studiu a deșteptat mai multe întrebări fiziologice, însă fără ca să fie urmărite și deslegate până în sută a XIX. Cu începutul sutei a XVIII a intrat studiul botanic într'o eră nouă.

Încep a se face dese excursiuni prin țările cele mai depărtate, prin continentele și insulele nu de mult descoperite; încep a se face colecțiuni botanice; se aduc plante de prin ținuturile tropicale și se cultivă prin grădinele botanice.

Numerul plantelor devine foarte mare și cu cât creștea acesta, cu atâta se simția mai mult trebuința unui sistem după care să se potă studia și ordina cu mai mare ușorătate. Pe-la 1719 se încercă Tournefort a astupa această lacună. După ce a făcut mai multe excursiuni botanice în oriunde, stători un sistem carele pe timpul seu fu recunoscut și acceptat de cel mai bun. Densul a luat de basă la acest sistem formațiunea „Cérolei. Creă genuri noue, în cari a introdus toate speciile ținătoare de densul.

Însă rolul însemnat de a clasifica toate plantele deja descoperite și a le aședă într'un sistem ușor, a fost rezervat marelui botanist șvedian Linné (1707—1778) carele cu tot dreptul se numese reformătorul științei botanice. Metoda lui Linné, de și artificială, pentru precisiunea, claritatea și aplecarea caracterelor, a câștigat cea mai estinsă popularitate, ba și astăzi sunt mulți botanisti cari se servesc de această metodă în determinarea plantelor. Metoda sa se basază numai pe organele sexuale ale florilor. Dar meritul cel mai mare al lui Linné este, că a introdus legi pentru caracterele științifice ale genurilor și a-le speciilor și-a introdus o terminologie pentru specii, care și astăzi se află în aplicare.*

Înmulțindu-se și mai mult materialul botanic, botanicii s'au vedut siliți a recunoște cumcă și acest sistem este neindestulitoriu, cumcă multe speții nu se pot determina după această metodă. Această impregiurare a dat impulsul de a se înlocui metoda artificială prin metoda naturală, care clasifică plantele nu numai după unele caractere, ci după toate organele, după suma caracterelor.

Metoda naturală s'a statorit mai întei prin Laurentiu de Jussieu (1789), care mai târziu a aflat perfecționare în De Candolle (1813), Oken (1821), Reichenbach (1828), Bartling (1830), Lindley (1834) și Endlicher (1838).

Pe basa metodei naturale botanica descriptivă a putut să se desvólte și să progreseze cu pași gigantici. Pe când Teophrast a descris numai 500 de speții, ér Dioscorides 600 de speții numite medicinale, cu începu-

* Meyers Encyclopedie des allgemeinen Wissens. III Bd. pag. 564.

* Dr. M. Seubert, die Pflanzenkunde 1867 pag. 6.

tul secolului al XVII erau deja 5500 cunoscute, ér Linné ne spune cumcă pe timpul seu erau peste 8000 specii cunoscute. Alesandru Humboldt afirmă cumcă la 1849 s'au computat la 160,000 de specii.* Inse sumă tuturor plantelor de pe pământ se pôte compută cel puțin la 200,000 de specii. Dar materialul botanic se înmulțește din zi în zi.

Astăzi nu se află nici o țără cât de puțin înaintată în cultură, care să nu aibă pe Floristii și Florele sale în număr însemnat. Nu este insulă, nu este țără, care să nu fie explorată de diligentul Florist. Și pentru ca acest important studiu să pôtă progresă și mai ușor, s'au înființat mai în tôte țările societăți și tot felul de reuniuni cari spriginesc acest studiu prin tot felul de incurăgiări, prin arangiări de excursiuni și expediții botanice, prin colecțiuni de ierbare, prin publicațiuni și prin tot felul de premii.

Inse studiul botanic nu se restringe numai la botanica descriptivă și sistematică, la adunarea și determinarea de plante, ci se estinde și la alte discipline.

Am făcut mai sus amintire, cumcă Malpighi și alții au început a aplică microscopiul la anatomia plantelor, care studiu s'a continuat prin Mohl, Schleiden, Schwann, Unger, Schacht, Sachs ș. a. Nu mai puțin s'a cultivat după aplecarea microscopiului și după ce chimia s'a pus în serviciul științei botanice și fiziologia plantelor cu deosebire prin Saussure, Bonnet, Monceau, Dutrochet, Sénébière, De Candolle, Knight ș. a.

În paralel cu acestea au înaintat și celelalte discipline botanice : paläontologia și geografia plantelor.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

80) *Paliția, pali*. Cuvântul „paliția” are tonul pe prima silabă și înseamnă : un băț (bățiu) mai gros de bățut cu el ; fustis, baculus lat. ; fuseau, baton fr. ; schlagstock, prügel germ. Cuvântul „păli” înseamnă : băttere, ferire, percutere lat. ; batre, frapper fr. ; schlagen, treffen germ., d. e. odată me pomenii, cumcă Ion păli pe Petru cu paliția peste spate, ără Petru întorcându-se, păli pe Ion cu palma peste față. Verbul acesta „păli” trebuie desclinit de verbul „păli”, care înseamnă : acustare, suburare, exarescere, fomentum facere lat. ; griller, roussir, brouir, faire de cataplasme chaude fr. ; versengen, verdorren, warme umschläge machen germ., fiind că aceste două verbe, precum arătă înțelesul lor, nu sânt de una și aceeași rădăcină.

Dl Miklosich : Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 553 derivă cuvântul românesc dela paleoslov. „palica” (cet. paliția) : virga, fustis lat. ; ruthe, prügel germ., dela neoslov. „palica” (cet. paliția), polac. „palica”, combinând și pe magiar. „pálca”, cari au asemenea semnificațiune cu cuvântul românesc.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 241 spune, cumcă cuvântul ar înseamnă și : baculus jugi lat. ; baguette du joug de boeuf fr. ; stock im joche der oxsen germ., aceea ce de după dicționariile românesce și de după graiul bănățenesc nu pôte fi adevărat. Dl Cihac combină cu „paliția” și cuvântul „balancă” : jeu de jaume fr. ; joc de palmă (mice, mince) și „talancă” : battaule d'une cloche fr. ; glockenklop-

pel germ., pe cari le deduce dela „pălancă”, aceea ce nu este adevărat. Apoi dl Cihac urmând lui Miklosich derivă și el cuvântul „paliția” din elemente slave, adăugând pe boem. „pala” : stössel germ., și „palice” : keule, kolben, stock germ. ; pe sârb. „palica” (cet. paliția) : stock, spazierstock, stock im joche germ., împreună cu pe alban. „pâlë” : batte fr., stössel germ.

Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim pune cuvântul între cuvintele străine din glossaire, și dă că se ar derivă dela „palus” (par) lat., pfahl germ.

În limba spaniolă aflăm „paliza” pentru : rondin, gourdin fr., prügel germ., și pentru : coups de bâton fr., prügelschläge germ. Tot în limba spaniolă stă „palitos” (pl.) pentru : bâțicele, stäbchen germ. În Monti : Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 p. 402 aflăm „palidi” pentru : bastonate, și pentru : colpi di paliital. adecă pentru : lovituri de baston și de pari ; stock und pfahlschläge germ., și acesta etimologie a lui Monti trebuie să fie de ajuns pentru revindicarea originii romane a cuvântului. În Burguy : Grammaire de la langue d'oïl, Berlin 1856 tom. III glossaire pag. 279 stă „paliz” pentru : par (palus), pfahl germ. În Toni : Vocabolario bolognese-ital., Bologna 1850 pag. 293 vine înainte „palizza” pentru : palizzata ital. ; pilotage, palissade fr. ; pfahlwerk germ.

Deci cu privință, cumcă în limbele slave nu există verbul „păli” cu înțelesul de „a bate”, „a lovi”, ca în limba românescă, și cumcă cuvântul „paliția” la noi înseamnă un băț (bățiu) mai gros cu scop de a bate, a lovi cu el, în care semnificațiune se asemănă limba română eschisiv numai cu limbele romane și dialectele lor, prin urmare trebuie să recunoscem, cumcă cuvântul se derivă dela „par” (palus lat.) tocmai ca și „palisada” și „pălancă” și este de origină din limba romană rustică.

81) *Incrop, uncrop, imbroc, incropi și uncropi*. Cuvântul „incrop” și „uncrop” înseamnă în graiul bănățenesc : apă ferbtă care se tornă peste cămeșile spălate, și cu care se opăresc și vasele. Cămeșile spălate mai întâiu se leșieză punându-le una peste alta în albie, seu în vasul de cămeși, unde de asupra se pune săcuietul (sênicul, sêlnicul) cu cenușie, tornând apă ferbtă peste ele astfel chitite, apoi după ce s'a stors acea leșie, și s'au luat jos săcuietul cu cenușie, de nou se tornă apă ferbtă clocotită peste cămeși și acesta se numește „incrop”, dîcînd : am tornat incropul pe cămeși, seu am incropit cămeșile. Vasele de beuturi se incropesc cu apă ferbtă când au stătut mai lung timp deșertate, și face lipsa a le implé de nou cu beuturi (pe alocurea se dă că : opăresc vasele). Dicționariul de Buda din 1825, Dicționariul lui Polizu din 1857 și Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 au numai tipul „incrop”, cele două prime și „imbroc”, cu înțelesul de : apă stempărată, călduță ; aqua tepida lat. ; eau tiède fr. ; laues wasser germ., dar dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 375 spune în conglasuire cu graiul bănățenesc, cumcă cuvântul „uncrop” înseamnă și apă ferbinte, clocotitoare. Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim, are și simplul „crop” ilustrat cu mai multe exemple. „Crop” se aude și la noi în Bănat la coloniile din România aședate în Oravița etc.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 375 combină cuvântul „uncrop”, „incrop”, „uncropi” și „incropi” cu „strop” și „stropesc”, făcându-le de una și aceeași rădăcină, spre a nascoti o etimologie slavă. Tendința dlui este evidentă, din motive, cumcă etimologiile slave provocate de dlui au și semnificațiunea de „strop” și „stropi”. Dl Cihac după ce a făcut estmod o incurcătură între „uncrop” și „strop”

* Alesandru Humboldt Ansichten der Natur 3 Auflage II Bd. p. 118.

derivăză cuvântul din elemente slave, dela paleoslov. „kropiti“ : aspergere lat.; asperger fr., besprengen germ., „kropa“ : gutta lat.; goutte fr.; tropfen germ.; „ukropiti“ : aspergere lat., și „ukrop“ cu înțelesul de : aqua feroida lat.; eau bouillante fr.; siedwasser germ.; dela rusescul „kropilo“ : aspersoir fr., weihwedel germ.; dela polac. „kropidlo“ : aspersoir fr., weihwedel germ., „kropic“, „skropic“, „ukropic“ : degoutter, mouiller, arroser fr.; tropfen, eintauchen, begiessen germ.; „ukrop“ : eau bouillante fr., siedwasser germ.; dela neoslov. croat. „kropiti“, „skropiti“, „ukropiti“, „kropilo“ : aspersoir fr., weihwedel germ.; „krop“ : eau bouillante fr., siedwasser germ. Din aceste etimologii slave deducem, cumcă „ukropiti“ : aspergere lat., și „ukrop“ (krop) : aqua feroida lat., trebuie să fie de doue rădăcini diferite. La „ukrop“ și „krop“ lipsesce rădăcina și derivațiunile in limbele slave. In limba paleoslovenică „ukrop“ socotind de după mărginitele isvóre in cari vine înainte, trebuie să credem, cumcă acest cuvânt este introdus din limba română prin scriitori români, cari au scris și cultivat limba veche slovenescă. Cu privință apoi cumcă „krop“ și „ukrop“ cu înțelesul de : aqua feroida lat., lipsesce in limba boemică și rusescă, deci trebuie să presupunem, cumcă cuvântul nu este original in limbele slave.

Noi ținem cumcă cuvântul este de eclatantă etimologie romană. Mai înainte de toate trebuie să intonăm aci, cumcă cuvântul, după cum vedurăm mai sus, sună in limba românescă „incrop“ și „imbroc“, va să dică s'a efectuit metatesa strămutării imprumutate a lui „b“ cu „c“, trecând apoi și „b“ in „p“, deorece „imbroc“ este forma originală. Astfel aflăm in Monti : Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 112 „imbrugă“ : dare a legumi una prima cottura nell' aqua bollente ital., adecă : a da legumelor o primă ferbtură in apă clocotitoare. Tot Monti : Vocabolario dei dialetti di Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 51 aflăm „imbrugă“ pentru : bislesare, dar e un bollore ad ortaglie nell' aqua ital., adecă : a lăsă să fêrbă, a dá un clocot in legumi in apă. Monti locul aci citat spune, cumcă in dialectul piemontes sună cuvântul „broè“ (pentru „brogè“ séu „brové“), in cel brescian „broà“, in cel padovan „broare“ și in cel sanes „imbrogliore“. Este evident, cumcă cuvântul „imbrugă“ este compus din prepusețiunea „im“ (in) și din „brugă“. Apoi judecând de după formula „im-brogliore“ a dialectului sanes, se vede cumcă cuvântul este format din „bollire“ (a ferbe cu clocot; sieden germ.), „bogliore“, prin metatesa lui „r“ apoi „brogli“, „broga“ etc. Dar căutând aflăm și altă etimologie la rădăcina „brugă“. In Biondelli : Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 61 aflăm „brovã“, „brovar“, „broar“ și „sbrojã“ pentru : sboglientare, scottare ital., adecă pentru : a inferbentă, a opări. In Rosa : Dialetti di Bergamo e Brescia pag. 13 stă „broã“ (contras din brogã) pentru : far bollire ital., adecă : a face să fêrbă cu clocot. Drept aceste este documentat, cumcă „imbrogã“ este compus din prepusețiunea „im“ (in) și din „brogã“, care din urmă are și forma „brovã“ strămutând pe „g“ in „v“ și însemnă : ferbere cu clocot. De aci ne putem splică apoi cum vine de cuvântul se află in limba română și necompus cu prepusețiunea „in“, rostindu-se numai „crop“ (broc). In compusețiunea „incrop“ și „uncrop“ este „u“ spuriț, ca in „inflã“ și „unflã“, „inplã“ și „unplã“ etc.

Dar etimologia cuvântului pôte derivă și dela „colobia“ al dialectelor italiensesci, care este „collubium“ și „colluvium“ lat., și care după Pliniu cel vechiu însemnă „lavatura“, adecă : spălătură, fiind că din „colobia“ prin elidarea lui „o“ din rădăcina și trecerea lui „l“ in „r“ se formeză „crob“, care este „crop“. Veđi Rosa : Documenti storici, Bergamo 1850 pag. 15 sub „colobia“.

De după aceste rezultate trebuie să judecăm a fi cuvântul „crop“, „incrop“ și „uncrop“ de origină veche din limba romană rustică.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Doine din Ardeal.

— Din părțile Solnoc-Dobăca. —

I.

runđuliță rosmarin,
Tôte trec și érá vin ;
Numai badea ș-al meu bine
Dusu-s'a și nu mai vine.

II.

Arđă-te focul urit,
Rea bôlă ești pe pământ !
Că nimica nu te dore.
Dar te topesci pe picioré.

III.

Săraci ochi nevinovați,
Someș de lacrimi versați ;
Voi sunteți fără dreptate,
Că iubiți un dor departe.

IV.

Nici pot să me odihnesc,
Tôtã nóptea me isbesc ;
Dorușile din cinci sate
Tôte-s la mine in spate.

V.

Câte flori sunt prin poene
Și prin codri buruiene,
Nu pot să me lecuiescă,
Nici chiar să me liniscescă.

VI.

Nóptea când din ceriu scobórá,
La bădița doru-mi sbórá ;
Điua vine, nóptea trece,
Dorul meu cu el petrece.

VII.

Vinã bade, iute vinã,
Dorul meu de mi-l alinã ;
Căci amar me chinuesce,
Tineréța-mi veștedesce.

VIII.

Floriciã din grădinã,
Badea dorul nu-mi alinã ;
Floriciã din ogórá,
Dorul badei me omórá.

IX.

Fire-ai bade blăstemat,
M'ai iubit și m'ai lăsat ;
M'ai iubit ca p'o copilã,
M'ai lăsat ca p'o străinã !

SALON.

Amintiri de călătorie.*

III.

(Pe drum.)

În totdeauna cu amintirile, și dorurile de odinioară se redeșteptă 'n noi. Atunci ne place să retrăim cu ele, reîmbătându-ne de plăcerile trecute, dând cu totul uitării lumea care ne 'ncongiură. Astfel dorurile de mult amărâte se reapinseră 'n mine, atinse de adierea amintirilor ce spulberă cenușa timpului sub care zac acoperite. Și acum atât eram de absorbit în trecut, cât nimic nu me mai putea smulge dela el: nici convorbirile sgomotoase ale călătorilor din vagon, nici uruitul monoton al roților frecându-se pe șine, nici respirarea greoie a locomotivei care mai aruncă din când în când în aer câte-un șuier ascuțit.

Er când în caseta în care păstrăm rosele vescedite și frunzele îngălbenite ale trecutului nostru, găsim și câteva rânduri în cari ne-am revărsat sufletul, nu ne putem opri d'a le reciti.

În caietul meu de corespondență găsește, în legătură cu cele descrise în capitolul precedent, acest pasagiu la ziua de 3/15 iunie 1881:

„Imi scrii că ai absentat câteva zile din I. De sigur vr'o partidă de plăcere. O! nu-ți poți inchipui cât fericise p'acei cari, liberi ca o paserică, pot sbură ori unde ved' un colț de cer albastru. Dar și cât i pismuiesc căci asta îmi face să privesc cu 'nfiorare trista viață ce sânt osândiți să duc. Decă răbdarea nu te va fi părăsit mai 'nainte d'a ajunge cu citirea la fața 107 din cartea mea de stihuri, pagină scrisă cu condeiul muiat în sângele din rana adâncă a sufletului meu, atunci cunoscii traiul despre care vreau să-ți vorbesc. Așa că-i demn de epoca de piatră? E însă alt-ceva de făcut? Pentru că, după cum exclamă nenorocitul Hamlet, sânt multe lucruri în cer și pe pământ pe cari filosofia nu pôte să le pricêpă, omul nu pôte și el să facă alt-ceva de cât să-și plece capul și să urmeze calea, mai adese ori o tristă cale, ce-i este 'nsemnată. O! cât me simț de fericit când, înfățișându-mi-se câteva ore libere, pot să le petrec în vr'o excursiune ôre-care! Așa ieri, fiind sêrbătore, am profitat de aceea că o societate, de aproape patru sute de persoane, mergea să petrecă într'o dumberavă din apropierea Bucureștilor, cale de douăzeci de minute cu trenul, și am părăsit pentru o țigă sgomotoasa noastră capitală cu blocul pentru desemn într'o mână și cu poemele lui Osian într'alta.

„La gară, pentru că noi aveam un tren special, a trebuit să acceptăm plecarea celui de Moldova. O! cum îl urmau ochii mei și cum gândirea-mi străbătea, 'nainteai lui, deluri și văi, sate și orașe, până când se opriă într'unul care făcea să-mi vină 'n gând aceste versuri:

La I . . .

De ești frumos, de ești slăvit,
Oraș de lifte cutropit,
E numai pentru că un ânger
La tine s'a oprit în sbor.
Deci farmecul cel răpitor
Ce călătorul altă 'n tine,

E farmecul privirii ei,
Ce 'n năptea ta dă vîi schintei.
O! cât ești de fericit,
Că chip de ânger mult iubit
Cu drag în sinu-ți se resfață!
Să fii acolo, ce n'aș da?
Ca buza-i caldă fruntea mea
Cu duioșie s'o desmierde,
Cum rațe vîi de sôre vin
S'alinte-al mării negru sin.

„Er sêra când, revenind în oraș, a sosit și trenul din Moldova cea frumoasă unde viața, după spusa poetului, e dulce și voioasă, o! câte întrebări inima mea nu-i adresă?! . . .“

*

Un șuierat puternic resună. Trecusem Ciocănescii fără a ne opri și sosiam la Ghergani. Mai multe căruțe, trăsuri și un postalion cu patru cai, așteptau pe călătorii pentru Têrgovisei, sêu pe cuconii, pe stăpânii, moșierii dimpregiur. Satul se vede 'n apropiere. P'aci e drumul cel mai de-a drept dela București la vechia capitală a țerii, căci șosêua națională, care dela Târtășești urmăzează spre Vest, ocolesce prin Titu și Găiesci. De-aci se făceau și cursele oficiale cu diligență, acum câțiva ani, când podurile de pe pârâiele ce taie drumul dela Titu la Têrgovisei, erau luate de torente. De-aci am luat și eu, în vremea-aceea, un loc în cutia puțin comodă care făcea acest serviciu, spre a ajunge la Têrgovisei. unde mergeam pentru întoia ôră, la 5 cêsurii sêra și a-mi reluă drumul înapoi a doua zi, la 11 dimineața.

În apropiere de Boteni, trecuam fără a prinde de veste Dimbovița care aci alêrgă liberă pe o albie nisiposă prinsă între două maluri verzi, tot turbure, dar mai puțin murdară de cum curge prin capitala regatului român.

Mai 'nainte d'a sosi la Titu, unde trenul dela Ver-ciorova ne așteptă, cătai să deosebesc hanul dela Săl-çuța, durat în colțul format de șosêua națională și de cea care duce dela Sălçuța la stația calei ferate. I zării acoperișul de fer roșu pitit prin crengile stufoase a nescie arbori uriași. Aci m'adăpostii într'o năpțe din 1876. Venisem cu trenul dela Găiesci, unde petrecusem în ajun și unde avusesem ocaziunea să-mi revêd o vechie prietină. A doua zi trebuia să plec Corbiu-mari pe Neajlov, unde datoria me chemă. Eram singurul călător și deci, stăpân pe totă casa. Mi-alesei o 'ncăpere spațioasă, bine ingrigită dar slab mobilată, de și se găsisiau aci două paturi. Mi-aprinsei luminarea; strălucirea lunei însă inundându-mi camera prin 'naltele ferestre, eclipsiă lumina stearinei. O stinsei și m'aședai pe gânduri la ferêstră. Esistă în lucirea lunei o taină neînțelêsă, o atragere neinvinsă, care-ți cuprinde inima. Simțiam nevoia de a me scaldă în plin aer în valurile argintose ale acestei dulci lumini și ești afară. Străbătui șosêua prăfuită până în capêtul satului. Totul dormiă: tăcerea eră pretutindeni; numai din când în când se mai aușia lătratul vr'unui câne aproape d'a adormi și el în giuga de coceni, ori în copita de fên, unde și-a săpat culeușul. Me 'ntorsei la han. Aci, în fața-i, dincolo, în marginea șanțului șoselei, eră prăvălit un trunchiu năprasnic care, împreună cu un puț cu furcă și un nuc secular, formă planul tabloului odihnind p'un fond de creng ce-ascundea vederii satul Odobescilor. Ședui pe trunchiu și sub impresiunea amintirilor de ajun, în fața singurătății mele de prezent, scrisai aceste strofe:

Amintire din G . . .

Luna plină, 'ncongiurată
D'un cortegiu strălucitor,

* Veți nr. 39.

Sus, pe bolta zafirată,
Rătăciă plutind cu dor.

Valuri limpezi, argintose,
Peste lume revărsă
Și moi rațe luminoase
Ochiul ei spre noi lăasă.

Îr a bărelor suflare
Recoriă al nopții sin,
Pe când noi cu desfătare
Ascultam al ei suspin.

Se ducea përiu 'n vale:
Unda lui d'argint șoptiă,
Îr cu frământele sale
Frunza 'n crânguri ne răpiă.

Sânt moment!... și cum nu ôre,
Când atunci ne-am revăduț
După ani, ce lung sub sôre
Plini de doruri au trecut?

Dar ori-care fericire
Nare viță pe pământ:
Ieri răpit d'a ta iubire,
Azi răpit d'al sôrtei vânt!

*

La stația Titu, unde trenul se opri un minut, vedurăm noua linie ferată care peste câteva zile ne va duce într'un suflet la Tergovischi. Ea se desface aci, descriind un arc spre Nord, pe marginea de răsărit a pădurii Costescilor. În apropiere përiu Șuța se strecură a lene prin zăvoiuț ce ne-ascunde ochilor orașelul Titu. Abiă putui deosebi turnul unei bisericuțe care-și nălță cupola-i cu vërfurile arborilor.

La Costesci tăiăm din nou șoseua națională de care ne despărțisem în pădurea Flămëndenilor. De-aci ea nainteză spre Gaieschi, prin Mătăsar. De aci și terenul incepe a se accidenta pe nesimțite. O cöstă ușoră se întinde spre N. V. în susul përiului Rêstôca prin Odaia Turcului până la Dragodana, ocolesce Gaieschi și transformându-se în deluri mari, transformându-se în podgorii, merg până la Piteschi d'a lungul drumului care mai sus de Bătulesci se întinde pe pôlele lor inverzite.

Dar eti Gaieschi! Vechile case boieresci aședate pe beciuri, cu largi privdore și cerdacuri, sub cari se vede garliciul pivniței, apar și dispar în mijlocul grădinelor, printre nucii și plopii uriași. Aci a fost vechia capitală a județului Vlașca, până la anul 1830 când s'a strămutat la Giurgiu care, prin tratatul dela Adrianopol, încheiat în septembrie 1829, ni s'a restituit de Turci împreună cu tôte fortărețele și domeniile de pe stânga Dunării. Astăzi, puținele case ce se înșiruiesc pe cele doue șosele ce străbat orașul, nu ne pot da de cât o prè sêracă idee despre trecutul lui!

Căutai zadarnic printre pomi să zăresc casa albă, cu doue rënduri, acoperită cu șindrilă, în care într'ô și petrecusem câteva momente plăcute, a căror urmă sânt numai strofele de mai sus și câteva suvițe de përd'aurit impletite pe-o fundă roșie de mêtase. Veđu numai un slêg tricolor fâlțind în roia vântului d'asupra unei zidiri mărețe. Eră localul institutului „Lumina“, fundat aci în 1882 de neobositul preot al cultului luminei D. R. Cordescu, invetătorul meu primar. I trimisei o gândire de recunoștință și-mi făgădui ca la întôrcere să-l cercetez.

Trenul nu oprise încă, și nesce țipete sfășietóre ne făcură pe tóți să eșim pe galerie ori să ne răpedim la

ferestre. Ele eșiau din mijlocul unui pile de ômeni grămădiți aci în marginea peronului gării, lângă șine. Eră o femeie care-și jeluiă omul sdrobotit de rôtele trenului de Verciorova pe care-l întâlnisem la Titu. Un braț de crângi și frunze ascundea ochilor celor curioși grôza privelisei unui cadavru ciopărtit. Nenorocitul eră din Gaieschi și venise la gară spre-a înșopti pe un prieten care plecă. Ținând să fie împreună pân' la ultimul moment, se urcase în vagon. Dar locomotiva șuieră și, mai 'nainte ca el să aibă timp să eșă, trenul se puse în mișcare. Atunci, sërman nesocotit, sări jos, dar înapoi în loc de-a se răpedi 'nainte. Astfel, amezind, cădu între rôte și ele, tărute de forța aburului, trecură peste dënsul, sdrobotindu-l în fărîmi.

*

De aci peisagiul devine din ce în ce mai pitoresc. În stânga se întinde lunca Argeșului, riul nebun, de care ne tot apropiăm până la Bălătesca; în drépta și-rul de deluri verzi cari, după ce fac ocolul Gaiescilor, pe la Gura Cobiei, ating șoseua la valea Potopului, urmând neîntrerupți pân' la Călugărița unde se desface din nou de valea Babei. D'acum 'nainte ochiul călătorului se desfată privind: deoparte undele blonde ale Argeșului, cari se rostogolesc pe larga abie de nisip formând mii de ostrôve și mii de colturi; zăvoiele vesele de plopi și anini ce ni-l ascund de multe ori vederii; satele ce-i populéză țermii. Er de alta, lanțul de podgorii cari lungesc șoseua pân' la valea Popei, d'asupra Pitescilor, ne-desfăcându-se de cât pentru a lăsa Cărcinovuț și numeroșele torente ale căror nume nimeni nu le ține minte, să se arunce în brațele Argeșului: casele pitite pe sub muchi sêu printre pomi; satele poetice aședate 'n vale pe cari șoseua albă de colb, le nșiră ca un fir de salbă.

A. C. Șor.

Far vechiu și far nou.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 495. —

Între cele multe și periculoșe stânci, câte se allă la malurile Engliterei, de bună sêmă cea mai infricoșată este cea dela Eddystone.

Hery Winstanly încă la 1700 a clădit acolo un far, care însê nu mult timp a putut să dea pept cu valurile mării. Apoi s'a făcut altul, dar și acela s'a pëpădit în curênd. În urmă la 1759 John Smeating a redicat un nou far, de pëtră, care și astăzi servesce călătorilor, conducându-i la limanul dorit.

Dar valurile într'atâta l'au subminat, încât în tot momentul se pôte așteptă cutropirea lui. Deci acuma societatea Trinity House clădesce un far nou.

Ilustrațiunea nôstră înfățișeză farul vechiu și clădirea farului nou, care numai cu mare greutate se pôte executa.

I. H.

Literatura și arte.

DI S. FI. Mărian, membru al Academiei române, unul dintre colaboratorii nôștri, a imbogățit literatura română cu o lucrare fôrte prețioșă. Acesta este: „Ornitologia poporană română“ în doue tomuri mari, care a apărut de curênd la Cernăuți în tipografia lui R. Eckhardt. În această lucrare diligențele autor a adunat numirile de paseri ce le-a găsit până acuma la popor, precum și legendele, datinile, credințele și cântecele ce le are poporul despre paseri. Va să đică, scrierea această ofere un material bogat pentru tóți cei ce se ocupă de studii populare române. De aceea vom reveni și noi cu plăcere. De ocamdată tragem atențiunea publicului nostru cult asupra acestei lucrări. Ea se allă de

vendare la autorul, carele e catechet la gimnasiul superior gr. or. in Sucéva. Prețul unui tom de câte 438 și 423 pagine e 2 fl., pentru România 5 franci. Dela vinderea acestui op atěrnă tipărirea celorlaltele, cari sânt gata numai ca să se pună sub tipariu.

✕ „*Feta dela Cozia*“, dramă in 4 acte și in versuri, de colaboratorul nostru dl Iuliu I. Roșca, și premiată cu o mie de lei de cătră comitetul teatrului Național din Bucuresci, s'a jucat pentru prima-ora in acel teatru sâmběta trecută, cu care ocaziune totodată s'a deschis stagiunea de ęrnă. In curęnd vom publică o dare de sēmă scrisă de unul dintre colaboratorii nostri dela Bucuresci, pân'atunci anticipăm aceste șire datorite unui amic: „Sala eră plină. Parterele și logele de rangul III cu benuarele pline. La rangul II au fost câteva neocupate. Dela 7 ore nu se mai găsiu bilete pentru cele dintěiu locuri. Succesul a fost prę frumos. Autorul a fost chemat după actul I și IV, când i s'a oferit un buchet gingaș din partea cătorva amici“. Acesta piesă se va publică in foia noastră.

✕ **Edițiunile Academiei române.** *V. Babeș*: Noțițe biografice asupra vieții și activității decedatului Andreiu Mocioni, membru al Academiei române, 60 bani; *N. Teclu*: Noțiuni generale despre industria pigmentelor de depins, 50 bani; *N. Ionescu*: Despre uciderea lui Mihaiu Vodă vitězul și despre crudimile lui Vlad Dracul, Două documinte nouę istorice cetite in Academie, 50 bani; *S. Haret*: Considerațiuni relative la studiul experimental al mișcării apei in canale descoperite și la Constituțiunea intimă a fluidelor, 40 bani; *Gr. Stefanescu*: Considerațiuni geologice asupra albiei Dimbovitiei și Meteoritul dela Moci in Transilvania, 40 bani; *V. Maniu*: Românii in literatura străină — studii istorice-critice și etnologice, 2 lei.

✕ **Inscriere.** Domnii cari au prenumerat și cei cari doręc a prenumera „Micul Abecedariu“ sânt avisați, că tipo-litografarea manualului și a tabelelor de părete va fi gata la finea lui novembre a. c.; ęr abonaminte se primesc tot cu condițiunile de mai nainte adecă: 1 esemplariu „Micul Abecedariu“ (18 tabele de părete) pentru școlă cu 3 fl. 60 cr.; 10 esemplare „Micul Abecedariu“ manual pentru școlari 2 fl. (mai puțin de 10 esemplare din manual, nu se pot comendă). Lipova la 1 13 oct. 1883. *Ioan Tuducescu*.

✕ **Dr. I. Felix** a ținut in expozițiunea igienică din Berlin, la 22 septembrie a. c., o dare de sēmă despre starea sanitară a României. Acesta conferință, ținută in limba germană, a apărut acuma in o broșură editată de dr. Paul Boerner, in Berlin și pörtă titlul: „Die sanitären Zustände Rumäniens“. Intr'ęnsa autorul face un raport interesant și instructiv relativ la tema sa și constatęză, că poporațiunea din România creșce pe an cu 7-3 după 1000 de suflete. Jidovii se sporesc mai mult, muhamedanii din Dobrogea mai puțin.

✕ **Operetă română.** Dnii Iacob Negruzzi și I. L. Caragiale au compus un libretto de operă comică in trei acte și cinci tablouri cu titlul „Hatmanul Baltag“, după o novelă a dlui N. Gane. Musica la acest tect s'a compus'ō dl E. Caudella. Totul este gata, chiar și orchestrarea va fi sfirșită peste o sęptemână seu doue. „Curierul Balasan“ este informat, că subiectul piesei este cu totul deosebit de cele s'au compus pân' acum. Personele sânt din evul mediu și din clasele superioare, așa in cât lumea țărănescă română, de care autorii noștrii au inceput a cam abusa dela o vreme, este cu totul lăsată la o parte. Musica pare a fi forțe veselă și melodiosă.

✕ **Călindarul lui Păcala.** Acesta va fi titlul călindarului umoristic, care va apăre pentru anul viitor 1884 in editura „Familiei“ in Oradea-mare. Călindarul acesta va fi o continuare a celui apărut pentru anul curent cu

numirea „Catastihul Dracului“, dar va ave un forma mai mare, și va cuprinde și țergurile, precum și scara de timbre. Tectul va fi intercalat de vr'ō 30 de ilustrațiuni umoristice. Prețul remăne tot acelaș, 40 cr.; după 10 esemplare sę dă al 11-le ca rabat. Doritorii de a-l ave sę se adreseze la administrațiunea foii noastre, căci călindarul se află deja sub tipariu.

✕ **Expozițiune artistică in Iasi.** Sâmběta s'a deschis la Iasi expozițiunea artiștilor in viेतă, despre care sperăm a publică cât mai curęnd o dare de sēmă.

✕ **Dr. Sava N. Șoimescu** a pus sub presă la Bucuresci următoarele produțiuni politice și literare: „Cestiunea Orientului și politica României“; „Poesii lirice“; „Cucóna Marghióla seu grandomania“, comedie originală in 3 acte; „Logodiți și păcăliți“, comedie originală in 2 acte.

✕ **Hora Dobrogei**, poesia de Alecsandri, musica de Obedenar, dedicată reginei României, a apărut la Bucuresci. Forțe frumoșă horă, purtând caracterul cel mai pronunțiat al adevăratei muzici romănesce. Unde se află de vendare?

✕ **Reviste franceze.** Doue noi reviste au apărut dillele acestea la Paris: „la Libre Revue“ și „la Revue des rașes latines“, al cărei prim numer conține articole scrise de regina Elisabeta a României, de dl V. Alecsandri, de dl de Santa-Anna Neri, scriitor brasilian, și de dl Aubanel, poet provençal.

✕ **Cărți noue**, apărute la Bucuresci in sęptemăna trecută: „*Codicele comunale complete*“, coordonate și anotate de Dimitrie D. Păltinean; „*Nomenclatura cătunelor și comunelor din România*“, de Stefan Chirișescu, aceștia lucrare este aședată după ordinea alfabetică, cu indicare de arondismentele poștale la care aparțin. — „*Albumul Bucuresci-Ischia*“, care se vinde in ajutorul victimelor dela Ischia; — „*Chibrituri romănesce*“, comedie poporară intr'un act de V. Alecsandrescu.

✕ **Revistă nouă.** La Tulcea a apărut: „*Revista corpului didactic rural al Județului Tulcea*“. Apare de doue ori pe lună.

C e e n o u ?

✕ **Sciri personale.** *Dr. V. Alecsandri*, la męsa dată de regele Carol I cu ocaziunea inaugurării Castelului Peleş, a inceput toastul seu cu următoarele versuri:

Câte cărămiđi și grinđi,
Atâte măriri și izbândi!
Cât nisip in aste clădiri,
Atâte fericiri și străluciri.

— *Dr. G. Ventura* a inceput joi in 6/18 octombrie la conservatoriul din Bucuresci cursuri gratuite de istoria muziceii. — *Dr. Istrati*, profesor de chimie la facultatea de medicină a universității din Bucuresci, rentors dela Paris, unde face studii, a dat sub tipariu o lucrare a dsale privitoare la reformele necesarii in facultatea din care face parte. — *Dr. Alesandru Xenopol* a deschis luni un curs de istoria Romănilor la facultatea de litere a universității din Iasi. — *Dnii Ventura și C. Butculescu* vor ținę conferințe in pavilionul presei la expozițiunea cooperatoriilor in Bucuresci. — *Dr. George Vuia*, medic in Arad și colaborator al nostru, a făcut ęrăș o operațiune norocóșă; fericitul pacient a fost Iota Avram plugariu și epitrop in Bănat, care de doi ani a suferit de rac. *Dr. Vuia* face in toți anii studii serioșe prin străinătate, și — precum vedem și din casul acesta — usęză de ele cu rar noroc.

✕ **Hymen.** *Dr. Vasiliu Stefanica*, profesor la gimnasiul din Beiuș, dillele trecute s'a fidanțat cu dșóra Eufemia Duma, profesóra la școlă de fete a statului in Beiuș. — *Dr. Eugeniu Venter*, teolog absolut al diecesei oradane, s'a logodit cu dșóra Elena Lazar, fiica dlui Ioan Lazar, paroc in Nir-Adoni, comitatul Sabolci.

Festivitățile din Seghedin au produs un șir de manifestațiuni dinastice. La cuvintele de felicitare ale mitropoliților români, Maj. Sa a răspuns, exprimându-și dorința, ca românii să adereze, nu numai la religie și naționalitatea lor, ci totodată să-și iubească patria, statul unguresc. În cele trei zile Maj. Sa a dat trei mese; dintre prelații români în ziua primă a fost invitat mitropolitul Vancea și episcopul Szabó, în a doua mitropolitul Miron Roman, în a treia episcopii Pavel, Mețian și Mihali, dimpreună cu canonicul gherlan Dimitrie Coroian. Mai notăm, că mitropolitul din Sibiu și-a încheiat cuvântarea ungurescă cu următoarele cuvinte românesci: „M. Sa cesareă și regio-apostolică, augustinul nostru monarc, vivat! să trăiească! vivat!”

Academia Română a ținut vineri la 7/19 octombrie ședință. S'a ascultat memoriul dlui N. Ionescu despre observațiunile sale asupra secțiunii pedagogice din expozițiunea din Zürich și un alt memoriu al dlui Em. Bacaloglu asupra expozițiunii de electricitate din Viena. Biblioteca Academiei a primit zilele aceste dela „British Museum” din Londra o alésă colecțiune de cărți științifice foarte frumos legate.

Reuniunea femeilor române din Sibiu, înființată abia înainte cu trei ani, a și început să realizeze scopul ce și-l'a fixat: înființarea unei școle române de fete. Aflăm cu bucurie, că numita reuniune la 1 noiembrie st. n. va deschide în Sibiu școala sa elementară de fete cu patru clase, făcând îngrijire de cele mai bune puteri didactice. Între altele, din București dela „Asilul Elena Dămă” s'a angajat dșora Eleonora Tănăsescu, care a și sosit la Sibiu spre a-și ocupa postul. Părinții cari doresc a-și trimite fetițele la această școală, au să se adreseze la dna Maria Cosma, zelosa presidentă a numitei reuniuni brave.

Societatea de lectură „Petru Maior” din Budapesta, în înțelesul dispozițiunilor cuprinse în § 23 al statutelor sale, în ședința sa ținută la 23 septembrie a. c. st. n. s'a constituit în următorul mod: Președinte Georgiu Szerb, deputat dietal, ér după refuzarea acestuia, în ședința dela 30 septembrie a. c. dl dr. Georgiu Crenicean, medic; vice-președinte Valeriu Olariu, medicinist în anul al IV; secretariu Gerasim Szerb, student jurist în cursul al IV; notari Alesandru Millian student de filosofie și Nicolau Moț medicinist în anul I; bibliotecar Pachomiu Avramescu, student jurist în anul al IV; cassariu Emiliu Buttyan, student jurist în anul al IV; controlor Romulus Marcu, medicinist în anul al II; ér în comisiunea literară s'au ales Gerasim Szerb stud. jur., Valeriu Olariu, medicinist, Alecsiu Manguica, stud. jur. în cursul al III, Alesandru Millian, stud. de filos. și Paul Rozvan, tehnic în an. al IV.

Societatea de lectură a junimei române dela archigimnasiul rom. cat. din Cluș s'a constituit în 22 sept. st. n. pe anul scolastic 1883/4 în modul următor: președinte s'a ales Ioan R. Cherecheș stud. de clasa VIII, notar Aureliu Pop stud. de cl. VII, secretar Vas. Vutca stud. de cl. VIII, cassar Gavril Buzurca stud. de clasa VI, bibliotecar Gavril Hango stud. de cl. VII, vice-bibliotecar Ioan Suci stud. de cl. VI, controlor Elia Șerban stud. de cl. VII, redactori la foia beletristică a Societății „Speranța” Gavril Carșiai stud. de cl. VIII, George Popescu stud. de cl. VII și Valeriu Abui stud. de cl. VI, membrii de încredere Victor Ancen și Vasiliu Budai, ambii stud. de cl. V.

Necrolog. *Elisabeta Domide n. Salvan*, consorta dlui Gerasim Domide preot gr. c. în Rodna veche, a încetat din viață la 4 octombrie etate de 19 ani, lă-

sând în doliu pruncii Leonida și Elena, pe mamă-sa Maria Salvan n. Bui, pe soru-sa Luisa măritată Issip, pe soorii Grigorie și Matrona Domide, pe cumnații Ioan Issip jude administrativ în Rodna veche, Andreiu Vlasin preot, Samson Domide, Iosif Domide și Florea Bureca n. Domide, pe verii George Salvan c. r. supralocotenent și Leontina Dragan și pe afinii Florian Domide c. r. căpitan și Ioan Dragan învățător dirigent.

?

Nici o ființă nu-mi este tată;
Trăiesc, și 'n lume vecinic voiu fi;
Ca universul nemăsurată
Sunt... De vrei, lesne me poți ghici.
Imi place noptea 'n melancolie;
Dușmani în lume am sute — mii,
Numai în dulcea sburdălnicie
De nebnateci și dragi copii.
Sunt favorita bardului care
Sufletul și-are 'n visuri perdut:
O vorbă numai, ființa-mi mōre...
O vorbă numai... ș-am dispărut!

Dan Dry.

Terminul de deslegare e 31 octombrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitei de șac din nr. 34:

Privesc Atotpolintă! din patria-ți cerescă.
Spre bieta Românie, spre vechiul ei popor;
Întinde-ți drepta sântă, și fă ca să renască
Din lungă-i agonie, spre-un mândru viitor!

Deslegare bună ni-au sosit dela domnele și domnișorele: Emilia Pop n. Marcuș, Emilia L. Bistrițean, Aurelia Pop, Sidonia Major, Veturia Lazar Purcărețian, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Virginia German, Adela Curtescu, Iosefina Popescu, Amalia Crișan, Ana Pop.

Premiul s'a dobândit prin dșora Veturia Lazar Purcărețian în Sanislou.

Călințarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminecă	9	21	Ap. Iacov Alfeu.	6 24	5 4
Luni	10	22	Sf. Evlampie.	6 25	5 5
Martți	11	23	Apost. Filip.	6 27	5 3
Mercuri	12	24	Ap. Prov. Tarah.	6 28	5 1
Joi	13	25	Mart. Carp.	6 29	5 59
Vineri	14	26	(†) Cuv. Paraschiva.	6 30	5 59
Sâmbetă	15	27	Mart. Lukian.	6 32	5 58

❗ Dni a căror abonamente espiră cu nrl 39 când se încheiă treiluniul jul.—sept. sânt rugați să binevoiescă a-și rennoi de timpuriu abonamentele, căci a conto nu putem trimite foia nimenuia. De aceea și cei ce nu ș-au refuit încă prețul de abonament, să pot-tescă a-și achită datorile.

Cei ce nu mai vor să fie abonați, sânt rugați a ne innapoiă nrl acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.